Несур'ёзна пра сур'ёзнае

Мікола Чарняўскі

Гарэм на балконе

Сатыра
Гумар

МІНСК
ВЫДАВЕЦТВА «ЧАТЫРЫ ЧВЭРЦІ»
2017

УДК 821.161.3-1
ББК 84(4Беи)-5
Ч-21

Серыя заснавана ў 2014 годзе

Рэдакцыйны савет:
М. В. Шабовіч, А. М. Зэкаў, К. В. Камейша,
Л. Ф. Анцух, В. А. Губараў, А. В. Кубышкіна

Чарняўскі, М. М.
Ч-21 Гарэм на балконе : сатыра, гумар / Мікола Чарняўскі. — Мінск : Чатыры чвэрці, 2017. — 144 с. : іл. — (Несур'ёзна пра сур'ёзнае).
ISBN 978-985-581-029-3.

Калі вам часам засумуецца, агорне маркота — разгарніце кнігу «Гарэм на балконе» і памылкі не зробіце. У новым зборніку сатыры і гумару Міколы Чарняўскага — усё толькі сапраўды вясёлае, дасціпнае, з гуллівай усмешкай. Паэт запрашае пажартаваць з ім: дзе горка і колка, дзе ў добрым настроі, ад душы.

«Хто часцей смяецца, той даўжэй жыве...» Гэты «рэцэпт» аўтара з усёй сур'ёзнасцю падмацаваны і сатырычнай часткай кнігі, дзе сабраны вершы «Нукайла», «Дэмагог», «Шпунт», «Сенькава шапка», «Валюта душы», «Разборкі», «Бі свайго...» ды інш.

Выданне адрасуецца шырокаму колу чытачоў.

УДК 821.161.3-1
ББК 84(4Беи)-5

ISBN 978-985-581-029-3
© Чарняўскі М. М., 2017
© Афармленне. ТДА «Выдавецтва "Чатыры чвэрці"», 2017

Быў хаўрус, альбо камар на матацыкле

Танцы ў інтэрнаце

Я на ўваходзе правяраю пропускі.
Дзяжурны я —
Павінен тут стаяць.
Аднекуль хлопец прыблукаў,
Стаіць і просіцца:
— Пусці, браток,
Пусці хвілін на пяць!..

— Без пропускаў
дзяўчат пускаем толькі, —
Яму ў адказ
Прамовіў нехта з нас…
А ў вестыбюлі плаўна з-пад іголкі
Ліецца лёгкі і празрысты вальс…

— Ты да каго ідзеш?
— Іду да дзеўчыны…
Не бойся, я цябе не падвяду.
Пусці, будзь другам, а?..
Сказаць мне нечага,
Гляджу ў падлогу, быццам у ваду.

Прыкмеціў:
Позірк у мой бок скіраваны
І поўны смутку шчыры той пагляд.
Дзяўчына ў туфельках лакіраваных
Нарэшце падыходзіць…
Мне назад

Прыйшлося адступіцца да парога,
А позірк дзеўчыны,
Здаецца, дакараў:
«Эх, пэўна, не кахаў яшчэ нікога!
Навошта чалавека затрымаў?»

А хлопец заіскрыўся гэтым мігам,
Скубнуў я за рукаў яго крадком
І ціхенька яму прамовіў:
— Шмыгай!
Але глядзі, не ўбачыў каб студком!..

Чуваць, як чокаюць абцасы,
Нібы ходзікі,
І танга плаўнае кранае слых.
Прашу вас, хлопцы,
Не стаўляйце на ўваходзе больш —
«Чужых» на танцы прапушчу
Усіх.

Замачылі

Купіў шнуркі Пятро,
Звычайныя шнуркі,
Хто рваў іх часам —
Клопат зразумее.
І толькі з крамы выйшаў —
Дружбакі
Сцяною абступілі…
— Ёсць ідэя! —
Тут хтосьці раптам выгукнуў
З сяброў.
— Па звычаі,
Што ў нас здаўна вядзецца,
Іх замачыць
Не шкодзіла б, Пятро,
Тады ніводзін, шэльма,
Не парвецца!..

— Куды ж кірунак возьмем?
— Хіба ў парк,
Прысядзем там дзе-небудзь
У зацішку
І пад уздыхі закаханых пар
За доўгае жыццё шнуркоў
Пацягнем крышку…

Пад ліпаю,
Разгалістай, густой,
Прызнацца, разам

Больш я іх не бачыў.
Пятра ж заўважыў
Раніцаю той
Я ў парку аднаго:
На лаўцы спячым.

З-пад левае
Намуленай шчакі
Завялаю, прымятаю травінкай
Спадалі долу новыя шнуркі,
А сам Пятро —
Ляжаў без чаравікаў.

Камар на матацыкле

Да розных з’яў прывыклі,
Такога ж не было:
Камар на матацыкле
Праступе праз сяло.
Ляціць у цёмны вечар,
Распырскваючы гразь.
Пішчыць камар:
— Знявечу!!!
Пад колы не падлазь!

На зуху — шлем глыбокі
І куртка «Адзідас».
— Я не камар-р-р,
Я — р-рокер-р-р! —
Хрыпіць, хоць позні час.
Трашчыць матор, страляе,
Віскочуць тармазы…
Не спіць ніхто — гуляе
Камар: зум-зы, зум-зы!

І — уляцеў у пастку,
Як гнаў, бы на пажар.
Лясь!
Драндулет — на часткі,
А сам камар —
Да хмар!
Крыло зламаў з наскоку
І нос — адно прысніць…

Прыслухайцеся ў змроку:
Ці то не ён, той «рокер»,
Так жаласна звініць?

Быў хаўрус...

Прыгадаю часам ноччу:
Быў хаўрус, адна сям'я.
Сёння —
Кум «налева» збочваў,
А назаўтра збочваў —
Я.
Так мы чаргаваліся,
Так мы харчаваліся.

Быў «прывоз» малы й вялікі.
Звычка ў нас была свая:
Сёння —
Кум на чарку клікаў,
А назаўтра клікаў —
Я.
Так мы чаргаваліся,
Так мы чаркаваліся.

Хоць начальства аўтабазы
Нас любіла паўшчуваць, —
Не падумалі ні разу
Мы з хаўрусам парываць.
Ды бяда ўчынілася,
Ды бяда звалілася.

Кум пад чаркай «пасваволіў» —
Сеў за руль...
Падбіў дваіх...

Пра аўтара

Мікола Чарняўскі нарадзіўся 16 студзеня 1943 года ў вёсцы Буда-Люшаўская Буда-Кашалёўскага раёна Гомельскай вобласці.

Скончыў Беліцкую СШ Рагачоўскага раёна, а ў 1966 годзе — вячэрняе аддзяленне філфака БДУ імя У. І. Леніна. Адначасова з вучобай ва ўніверсітэце працаваў у рэдакцыі газеты "Піянер Беларусі", рэдактарам замежнага вяшчання Беларускага радыё. З 1966 па 2007 гг. — у рэдакцыях часопісаў "Бярозка" і "Вясёлка".

Узнагароджаны медалём Францыска Скарыны, Граматай Вярхоўнага Савета БССР. Выдатнік народнай асветы. Выдатнік друку Беларусі.

Першы верш "Васілёк" надрукаваны ў 1958 г. у газеце "Піянер Беларусі". Аўтар зборнікаў лірыкі "Чалавечнасць" (1971), "Трывога" (1988), "На плошчы памяці маёй" (2014); сатыры і гумару "Казёл-моднік" (1978), "І не косяць, і не жнуць..." (1982), "Камар на матацыкле" (1985), "Нашто бабе агарод?" (1989), "Лёкса ў люксе" (1993), "У трох соснах..." (1996), "Прызба, альбо Смяяцца — не плакаць" (2012); шматлікіх кніг вершаў і прозы для дзяцей. Чатыры разы станавіўся лаўрэатам рэспубліканскіх конкурсаў на лепшы твор для дзяцей і юнацтва. Асобнымі кніжкамі выдаваўся ў Расіі і Польшчы.

Некаторыя творы перакладзены таксама на ўкраінскую, малдаўскую, літоўскую, кіргізскую,

туркменскую, грузінскую, чувашскую, башкірскую мовы. Пераклаў на беларускую мову творы многіх паэтаў і празаікаў далёкага і блізкага замежжа. З'яўляецца аўтарам шэрагу тэкстаў песень і кантат. Сабраная і апрацаваная ім, выйшла кніга "Казкі дзяцей Беларусі" (2002).

Лаўрэат Літаратурнай прэміі імя Янкі Маўра (1995) за зборнік вершаў і казак "Каго баіцца зубр?", прэміі Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі (2001) за кнігу "Хто пакрыўдзіў кракадзіла?", прэміі імя Васіля Віткі часопіса "Вясёлка" (2002), літаратурнай прэміі "Залаты Купідон" (2010) за кнігу вершаў і казак "Сонечны кошык".

Ганаровы член Саюза пісьменнікаў Беларусі. Адзначаны медалём "За вялікі ўклад у літаратуру". Ганаровы грамадзянін Буда-Кашалёўскага раёна. Жыве ў Мінску.

ЗМЕСТ

БЫЎ ХАЎРУС, альбо КАМАР НА МАТАЦЫКЛЕ

Танцы ў інтэрнаце 4
Замачылі 6
Камар на матацыкле 8
Быў хаўрус… 10
Клапатлівая цешча 12
А я не сплю… 13
Пераборлівы Лявон 15
Трэніроўка 17
Апошні білет 19
Ішла дзеўка да вады… 21
Ой, «Жыгулі»!.. 23
Лякарства 25
Піла 27
Курортнікі (*З Паўла Глазавога*) 29
Падласы 30
Модніца 32
Нясуха 34
Трывога 36
Кумава катанне (*З Пятра Рабра*) 37
Дзяльба 39
Пляшнікі 41
Пляткаркі (*З Алеся Жалдака*) 43
Новая пара — дзед і Тамара (*З Міколы Дзмітрыева*) 45
Няўдача 47

НАМЕНКЛАТУРНЫ ШПУНТ, альбо НАШТО БАБЕ АГАРОД

Нукайла 50
Дэмагог 52
Шпунт 54
Сенькава шапка 56
Штукар 58
Недавер 60
Блінны кароль 62
Нашто бабе агарод… 65
Пестуны 67
Крывая… матэматыка 69
Дуля з макам 70
Карыта 72
Лёкса ў люксе 73
Што такое секса тое 76
Усё ясна… *(З Паўла Глазавога)* 78
Стратэгія 79
Пастараўся… 81
Чуб 82

ВОСЫ ЛЯ ПІЎЛАРКА, альбо Ў ІНТЭРНЭЦЕ ЁСЦЬ УСЁ…

Маналог пеўня ў год Пеўня 86
Валюта душы 88
Разборкі 90
Восы ля піўларка 92
Певень на балконе 94

Бартар . . . 96
Баран у аптэцы (*З Андрэя Дынніка*) . . . 98
Бі свайго… . . . 99
«Палюднела ў нашым доме…» . . . 101
Навука ад унука . . . 102
Бабрыны клопат . . . 104
У інтэрнэце ёсць усё… . . . 106
Саломка . . . 109
Бізнесменка . . . 111
Зайздрасць . . . 112
Гусінае пяро . . . 113
Малакасос . . . 115
Кішэнныя расходы . . . 117
Прысягнуў жонцы . . . 118
Ода вадзе . . . 120
«Хочацца малому пасталець…» . . . 122

КАРАЦЕЛЬКІ З «ПАРНАСКАЙ АРЦЕЛЬКІ»

«Хто часцей смяецца, той…» . . . 131

Пра аўтара . . . 139